

Slutrapport

Projektnamn: Socialt företagande

Diarienum: 2008-3060176

Projektperiod (ÅÅMMDD-ÅÅ-MM-DD): 08-08-01 – 11-07-31

Syftet med en enhetlig mall för slutrapportering är att underlätta spridning av resultat och metoder från Socialfondsprojekten i Sverige. I slutrapporten ombeds ni beskriva vilka resultat ni uppnådde samt redogöra för hur ni följde er tid- och aktivitetsplan. Slutrapporten förväntas omfatta mellan 10 och 15 A4-sidor.

Vänligen bifoga också gärna andra produkter och/eller rapporter etc som ni arbetat fram under er projektperiod. Till slutrapporten ska också lägesrapport för den avslutande delen av ert projekt bifogas.

Under varje rubrik finns en inledande text om avsnittets innehåll. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse. Från och med den 3:e rubriken och framåt bör om möjligt följande två frågor besvaras:

1. Redogör för eventuella orsaker till avvikelser.
2. Vad hade eventuellt kunnat göras bättre?

Om Du har frågor angående slutrapporteringen, hör av Dig till Din handläggare på Svenska ESF-rådet.

1. Sammanfattning

Ge en sammanfattande beskrivning av projektidé och framkomna resultat.

Sammanfattningsvis syftade projektet till att utveckla en modell för tillkomst av långsiktigt hållbara sociala företag med ambition att "lyfta" människor från ett utanförskap, till att bli delägare och anställda i sociala företag.

De viktigaste resultat vi uppnått i projektet är:

1. Vi har utvecklat en modell bestående av ett utbildningspaket vilket bl.a syftar till att resultera i kvalitativa affärsplaner. Konceptet är spridningsbart och används redan idag i

flera län runt om i Sverige.

2. Vi har medverkat till tillkomsten av tre sociala företag och ytterligare två förväntas starta under hösten 2011.
3. Vi har medverkat till att stärka och utveckla människor
4. Vi har påverkat strukturen såväl lokalt/regionalt som nationellt.
5. Vi har kommit en bit "på vägen" i "byggande" av regional stödstruktur

2. Projektets resultat

- Redogör kortfattat för det problem och de behov som projektet avsåg att fokusera kring.
- Redogör för projektets ambitioner att göra skillnad, det vill säga hur lösa problemet på ett bättre sätt. Ta utgångspunkt i den eller de programkriterier (lärande miljöer, samverkan, innovativ verksamhet, strategisk påverkan) som projektet valt, men också där så är aktuellt hur aktiviteterna av transnationell och regionalfondskaraktär bidragit.
- Vilka resultat och förslag till goda lösningar har projektet lett fram till?
- Vilken påverkan och genomslag har projektet åstadkommit på individnivå, organisationsnivå och system- och strukturnivå?

- De problem och behov projektet avsåg att fokusera kring var metodutveckling för start av sociala företag. Vi har utvecklat en modell i tre faser vilken resulterar i kompletta kvalitativa affärsplaner. Modellen har visat sig fungera mycket bra och används nu i fem andra regioner i Sverige.
- I tidigare utvecklingsarbeten för start av sociala företag har modellen byggt på en blandning av teoretiskt och praktiskt arbete vari utbildande organisation medverkan i processen på hel tid under mycket lång tid, ofta ett år eller längre. Den modellen har visat sig allt för kostsam för beställande part. I den nu utvecklade modellen, vilken baseras på modern empowerment teori tar enskilda individer stort egenansvar och (med begränsat stöd) utvecklar affärsplaner utifrån 100% av den egna förmågan. Resultatet är att man utöver en kostnadseffektiv pedagogisk metod också kan erbjuda såväl många parallella grupper som mycket stora grupper samtidigt. Konceptet i sig är motivationshöjande vilket bidrar till att processerna delvis blir självgående.
- projektet har resulterat i sociala företag, personer som har gått vidare i andra anställningar eller utbildningar. Framförallt har projektet medverkat till att förändra livssituationer baserade på empowerment vari enskilda individer med nyvunnen styrka och tillit till sig själva "tagit tag i den egna situationen".
- Projektet har medverkat i strukturellt arbete på flera nivåer i samhället. Strukturellt har vi kunna påverka och förändra bankers, kommuners samt andra organisationer och myndigheter agerande. Vi har också medverkat med vår kunskap

om sociala företag i samband med ”runda bords samtal” och i andra sammanhang
vari vi varit riksdagspartier behjälplig i utformning av arbetsmarknadspolitik.

3. Syfte och mål med projektet

- Redogör för projektets syfte/projektmål, delmål och avsedda resultat.
- Vad har projektet uppnått i förhållande till mål och planerat upplägg? Redogör dels med kvantitativa mått, dels kvalitativt i form av till exempel erhållna kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer, beteende etc.
- Vilket lärande åstadkom ni i projektet såväl internt som externt?
- Redogör för orsaker till avvikelser i förhållande till planerad verksamhet i projektansökan och hur detta har påverkat projektbudgeten.

Projektets syfte

Syftet med projektet var att

1. vidareutveckla det sociala företagandet som metod för att lyfta människor från ett utanförskap, till att bli delägare och anställda i ett socialt företag
2. stärka förutsättningarna för en långsiktig och uthållig utveckling av det sociala företagandet och andra innovativa metoder som stöd för utsatta grupper i Värmland

Projektets Mål

Målen för projektet är att

1. Samtliga 170 deltagare skall växa som individer
2. Minst 7 av de 11 aktivitetsgrupperna ska starta ett socialt företag
3. Nyckelpersoner runt deltagarna ska erbjudas kontinuerlig information och möjlighet till studiebesök
4. Kontinuerlig metodutveckling under projekttiden som utvärderas och sammanfattas i bokform etc.
5. Förstärka den regionala stödstrukturen i form av ett forum (Utvecklingspartnerskap) för Socialt företagande och andra innovativa metoder som stöd för utsatta grupper i Värmland

Projektets resultat (i relation till målsättningar ovan)

1. Enligt vår bedömning och tillika Karlstad universitet/Cerut processutvärdering har deltagare vuxit som individer. Antalet medverkande deltagare har varit något fler än 170 personer.
2. I samband med projektets avslutande har tre sociala företag startats. Under hösten 2011 bedömer vi att ytterligare två sociala företag kan startas. Vidare har två enskilda firmor registrerats.
3. Nyckelpersoner har erhållit kontinuerlig information dels via direktutskick, dels via webbportal men också relaterat till informationsmöten etc. Studiebesök har arrangerats företrädesvis i Värmland vid ett flertal tillfällen. Vidare har utanför projektets ramar en studiresa arrangerats till Manchester/Wales.
4. Metodutveckling har samlats i ett utbildningskoncept bestående av 22 utbildningstillfällen á tre timmar (levereras på USB enhet) samt tillhörande grupparbeten, arbetsmaterial, mallar etc.

Till konceptet finns också handledarmaterial samt en lärarhandledning i bokform.

I samband med projektets avslutande har materialet spridits och används idag i fem andra län utöver Värmland. Spridning till fler regioner är planerad till 28-29 september 2011.

5. Vi har under projektet etablerat en regional stödstruktur bestående av en bank, en redovisningsbyrå och ett studieförbund, Ambitionen är att efter projektets avslutande också koppla samman denna struktur med en regional variant på Sofisam.se (arbetsförmedling, regionförbund och försäkringskassa)

Resultat relaterat till erhållna kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer och beteende.

Vi kan konstatera att vår modell baserad på modern empowerment teori praktiskt fungerar mycket bra. Resultat i form av att våra deltagare verkligen tagit till sig metodiken vari de verkat för att förändra den egna livssituationen (att ta makten över det egna livet och tillsammans med andra påverka/förändra förutsättningar) Detta är vi övertygade om att vi kan åstadkomma med vilka människor/deltagare som helst oavsett bakgrund/anledning till att man befinner sig i ett så kallat utanförskap. Samtidigt kan vi med lika hög grad av övertygelse konstatera att samhället/strukturen kring dessa människor (kan vara myndigheter, organisationer men också lokalsamhällets invånare i allmänhet) har stora svårigheter att anpassa sig eller möta "denna förvandling".

Detta är ut vårt perspektiv egentligen fullt förståligt, är du i lokalsamhället känd som missbrukare, brottsling eller bara allmänt svagpresterande är vägen tills du bevisat motsatsen och erhållit ögynningens tilltro mycket lång.

I vårt koncept "sätts detta på sin spets" i den del vi kallat FAS IV. En viktig lärdom vi erhållit i projektet är att det krävs mera omfattande stöd inom FAS IV än vi planerade för.

Omfattning av stödinsatserna inom FAS IV är dock svårbedömt och lite av en "balansgång". Samtidigt som det är av största vikt att de sociala företagen under bildande själva tar sig an och också löser uppkomna problem, vilket bidrar till att de stärks såväl som individer som grupp, är det lika viktigt att motgångarna inte blir allt för omfattande vilka kan resultera i nya misslyckande vari nyvunna men ofta vaga självförtroende snabbt raseras.

Delar av det metodarbete som görs inom ramarna för FAS IV skulle, som vi nu med nyvunnen kunskap/erfarenhet kunna utvecklas i en modell i enlighet med metodiken för FAS I och FAS III. Andra delar i detta arbete är dock av den karraktär att behov är så vitt skilda från varandra att endast professionell handledning torde fungera.

Lärande vi åstadkom internt och externt i projektet.

"Jag har aldrig lärt mig så mycket på så kort tid" är ett citat från en av projektets medarbetare i samband med en planeringsträff. Konstateras kan att det varit en hög grad av lärande inom ramarna för projektet. Dels har det utifrån att okunskapen är omfattande avseende sociala företag i sig varit ett enormt lärande i utveckling av vår utbildningsmodell. Samtidigt har det varit ett lärande i mötet med våra aktivitetsgrupper, ett lärande i hur livet i utanförskap ser ut och påverkar/förändrar/bryter ner. Kopplat till detta är en av de största lärdomarna dock att vi inte mött en enda person som faktiskt vill befinna sig utanför arbetsmarknaden och att alla människor innehar kraft att i samverkan med andra förändra situationen under förutsättning att verktygen finns, att förutsättningarna (100% av egna förmågan) är rättvisande och att inte omgivningen på

förhand beslutat om frågor som vad ska man göra (affärsidé) och med vilka man ska göra det med (delägare i företaget).

En enorm tillfredsställelse hos oss som projektägare i detta är också att bevittna enskilda individers upplevelser i att göra denna upptäckt, att i sig själv hitta krafter man inte trodde existerade, att faktiskt uppleva att man kan "hålla i rodet" och styra egna livet själv.

Externt finns också ett lärande där i första hand enskilda handläggare på arbetsförmedlingar, socialkontor etc. förundrats över utvecklingen i mötet med sina "klienter".

Också strukturen i vidare mening har kunnat beskåda detta, men som framgår ovan är tidigare erfarenheter i mötet med människor i utanförskapet och dess lärdomar "cementerade" varför eventuella effekter/resultat relaterat till strukturen tar lång tid, man har mycket att bevisa.

Orsaker till avvikelser i förhållande till planerad verksamhet i projektansökan

Vi kan konstatera att följande avvikelser skett under projektperioden:

1. Det tog längre tid att starta arbetet i alla aktivitetsgrupper i samtliga kommuner än planerat. Detta har dock inte påverkat resultatet i projektet då vi kunnat förhålla oss till detta.
2. Arbetet inom ramarna för FAS IV har varit mera personalintensivt än planerat. I möjligaste mån har vi svarat upp mot detta vilket bl.a. resulterat att vi övertrasserat budgetposten "aktivitet riktad till målgrupp"
3. En medarebeteare i projektet har blivit mor två gånger med föräldraledighet sammantaget stor del av projektperioden. Detta har betytt att vi omfördelat personal intern vilket för projektet betytt mer erfaren personal. Samtidigt har kostnadseffektiviteten ökat och hela budgetramen inte upparbetats.
4. Att en kommun, Årjäng beslutade sig att "dra sig ur projektet".

Som framgår ovan har dessa förändringar, vilket vi tidigare redovisat påverkat projektbudget. Sammantaget är betydelsen att vi inte upparbetat beslutade medel i sin helhet samtidigt som vi övertrasserat en budgetpost.

4. Arbetssätt

Vad var ert huvudsakliga arbetssätt? Beskriv kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad i metoderna och aktiviteterna var det som gjorde skillnad, d.v.s. som ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

Vi har utgått från modern empowerment teori och utvecklat en utbildningsmodell i fyra faser, vilken beskrivs kortfattat nedan:

FAS I

Denna fas består av 10 utbildningstillfällen motsvarande tre timmar, eget/grupparbete samt

styrelsemöten motsvarande 10 tillfällen á tre timmar.

Utbildningstillfällena berör bland annat:

Demokratifrågor, styrelsearbete, kooperativ historik/idéologi och metod, olika former av kooperativ, sociala företag, internationell utblick, företagsformer, kompetensfrågor, empowermentteori samt idéutveckling.

FAS II

Fas II är en reflektionsfas vars syfte är att enskilda individer själva beslutar om man vill gå vidare i FAS III. Reflektionsfasen omfattar en till tre veckor. Varje individ skall under denna tid i samråd med handläggare från arbetsförmedling/socialkontor, familj och vänner diskutera fram huruvida man vill/önskar gå vidare i processen.

FAS III

Fas III består av 12 (+3) utbildningstillfällen motsvarande tre timmar samt grupparbete/styrelsemöte motsvarande ungefär lika mycket tid.

Parantesen +3 veckor är ett tillägg vilket är en lärdom vi gjort under projektet då vi bedömde att affärsplanerna inte höll den kvalitet vi önskade. Dessa tre veckor handlade också om layout, design, presentationsteknik samt hur man representrar och förhåller sig som presumtiv/företagare i olika sammanhang .

Utbildningen följer en mall för framtagande av affärsplan och innehåller teoriavsnitt gällande bl.a. affärsidé, marknad, ekonomi/budget, lokaler, organisation etc.

FAS III avslutas med muntlig och skriftlig redovisning av affärsplaner för de av gruppen/individerna inbjudna personer av vikt för utveckling och stöttning av affärsplanens genomförande.

FAS IV

Detta är en igångsättningsfas vars stöd företrädesvis utgår från gruppens behov relaterat till deras affärsidé. Här ingår vidare support i syfte att ”ta sig in i lokalsamhället i egenskap av företagare” vilket bl.a. innebär kontakt med lokala näringslivsfunktioner, bank och myndigheter.

Till det beskrivna konceptet, vars utbildningsmodul är IT-baserad hör också arbetsmaterial i form av t.ex grupparbeten malldokument etc., handledarmaterial samt lärarhandledning förpackat på två USB-minnen samt två böcker.

Då konceptet baseras på empowermentteori ”bjuder det in” till konstruktivitet med utgångspunkt i att alla kan och vill. Just detta bedömer vi är det som ”gör skillnad” dvs det som leder fram till önskat resultat. Flera deltagare har efterhand uttryckt just detta kombinerat med dels att vi hade tilltro till dem som personer/företagare och dels för att vi inte ”frågade om deras tidigare livsmisslyckanden”. Utvärderingen (Karlstad universitet/Cerut) har försökt fånga just det som på något sätt gjort skillnad.

5. Deltagande aktörer i projektet

Redogör för vilka aktörer (organisationer, företag, myndigheter) som ingick i projektet, samt vad de konkret bidrog med, både vad gäller engagemang, ekonomiska resurser och påverkansarbete. Redovisa dessutom arbete i projektgrupp, styrgrupp och/eller referensgrupp samt gruppernas sammansättning. Hur har grupperna fungerat?

I projektet ingick flera olika aktörer i olika roller och i olika tider.

I syfte att förtydliga görs indelning enligt nedan:

Medfinansierare: ESF-rådet, Region Värmland samt de 11 (senare delen 10) ingående kommunerna och Värmlandskooperativen

Genomförande FAS I – FAS III: Kommunerna medverkade utöver som medfinansierare (se ovan) också genom att i stor omfattning bidra med utbildningslokal och handledartjänst. Senare har kommuner gett stöd i form av t.ex. ekonomiska lån etc. inför start av sociala företag. Detta stöd har riktats direkt till de bildade sociala företagen och inte hanterats inom projektets ramar.

Samverkan med kommunerna har oftast fungerat bra, vi kan dock konstatera att vi inom projektet inte klarat att kontinuerligt tillhandahålla information i relation till att rätt personer ”upplever sig insatta”. Delvis har detta arbete försvårats med anledning av kommunvalet hösten 2010, då många förtroendevalda ”byttes ut”.

Likaledes är personalomsättning i kommunerna problematisk i vårt/projektets perspektiv. Vi upplevde också att förankringsarbete var svårare i större kommuner där många flera verksamhetsnivåer finns. En viss problematik i några kommuner med anledning av okunskap vi inte lyckats råda bot på har förekommit och tagit sig uttryck i rädsla på tjänstemannanivå, att tjänster går förlorade på egna förvaltningen utifall man bildar sociala företag, då antalet individer i behov av deras stöd minskar. I viss utsträckning har vi i projektet blivit direkt motarbetade av ovanstående orsaker. Vidare har vi i någon kommun setts som konkurrenter avseende deltagare i relation till andra pågående projektverksamheter.

Styrgrupp: Sakkunniga personer från riksdagen, ESF-rådet, Försäkringskassan har ingått och kompletterats med adjungerande representanter från kommuner.

Initialt fanns en ”nytta” av styrgruppen i syfte att ”öppna dörrar” till olika myndigheter och organisationer, vilket varit en framgångsfaktor i projektet. Efterhand avtog dock detta behov och mötena blev mera av karaktären ”informationsmöten” vilket resulterade i minskat intresse att delta varför antalet möten minskats ner efter hand.

I olika tider har arbetsförmedling, redovisningsbyråer, studieförbund, fackförbund och banker ingått i projektet. Studieförbund har bidragit med att arrangera studiecirkel i datakunskaper och bokföring riktat till aktivitetsgrupp. Redovisningsbyrå har utbildat och varit behjälpliga avseende administration/ekonomi i bildande processer. En bank har tagit till sig de sociala företagens specifika förutsättningar och utifrån det bedömt säkerheter på ett otraditionellt vis.

6. Jämställdhetsintegrering

Redogör för hur ni arbetat med jämställdhetsintegrering i ert projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Jämställdhetsintegrering och genusperspektivet har varit en "röd tråd" i projektverksamheten på flera nivåer. Dels hade vi redan innan projektet inom ramarna för ett Equal projekt med Karlstad universitet som projektansvarig arbetat med att genusneutralisera vår egen verksamhet där vi bl.a. arbetade fram en manual för genusneutral rådgivning. Detta arbetsätt har vi sedan "burit med oss" in i projektverksamheten. Vi har som utbildningsaktör varit noga med att aktivitetsgrupperna haft utbildare från båda könen, vi har verkat för att aktivitetsgrupperna ska vara så jämställda som möjligt avseende antal kvinnor och män. Vi har vidare agerat för att alla ska få möjlighet att lyfta fram sina synpunkter på lika villkor och i demokratisk anda, hela tiden också med utgångspunkt i 100% av egna förmågan och med respekt för detta. Likaledes har allt utbildningsmaterial diskuterats, prövats och utvärderas utifrån ett genusperspektiv.

7. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Redogör för hur projektet arbetat för att förverkliga visionerna vad gäller tillgänglighet i projekt. Relatera till projektplan och utmaningar under arbetets gång.

Då utgångspunkten i projektet varit 100% av egna förmågan och förståelse/respekt inför andras olikheter, såväl avseende förutsättningar som åsikter etc. har tillgängligheten i mening "att delta" varit lika för alla.

Rent praktiskt har förutsättningar diskuterats i varje kommun inför start av aktivitetsgrupp. Således har tillgång till handikapptolett, hiss etc. funnits i de aktivitetsgrupper behovet funnits.

Dock vill vi påvisa en annan problematik kopplad till tillgänglighet men i relation till gruppen nysvenskar, där språkliga och kulturella hinder förekommer. Vi har i flera aktivitetsgrupper haft deltagare vika inte behärskat varken svenska eller engelska. I några av dessa kommuner har heller ingen tolk kopplats till projektet. Initialt har man inom gruppen försökt att översätta åt varandra men i flera fall har detta visat sig vara en övermäktig uppgift. Resultatet vi kan konstatera avseende dessa individer är att tillgängligheten inte var tillfredsställande.

8. Regionala prioriteringar

Redogör för de eventuella regionala prioriteringar som ni arbetat med.

Inom ramarna för *Värmland växer*, regionalt utvecklingsprogram omnäms socialt företagande kopplat

till *attraktiv livsmiljö*. Sociala innovationer omnämns vidare under rubriken *innovativa miljöer*, där man menar att det blir allt viktigare med sociala innovationer.
Inom ramarna för detta projekt har vi med tydlighet förhållit oss till dessa strategier i utvecklingsprogrammet Värmland växer.

9. Spridning och påverkansarbete

Redogör för hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete.

- Vilka personer/organisationer har ni riktat er till?
- Hur kan projektets idéer och erfarenheter omsättas i annan verksamhet?
- Vilka ytterligare insatser för påverkansarbetet skulle behövas för att nå dit ni vill? Vem/vilka bör göra det?

Den fram tills nu mest betydande spridning vi gjort är då vi arrangerat utbildningsdagar (två dagars) kopplat till att använda vår utbildningsmodell, vilken resulterat i att konceptet redan idag används i fem andra län. Vi har i dessa sammanhang bjudit in Coompanionkontor, då dessa förväntas ha god kunskap i Kooperation, företagande etc. Vi kommer framledes förstått att erbjuda detta riktat till Coompanion i andra län.

Vidare har vi arbetat med spridning/påverkansarbete riktat till kommuner, banker, arbetsförmedlingar etc.

I frågan avseende ytterligare insatser i syfte att nå än längre är i ett regionalt perspektiv arbetsförmedlingen den enskilt viktigaste aktören då socialt företagande numera (sedan 2010-01-01) finns som "åtgärd" i deras egen verksamhet. Betydeles av detta är att de numera tillskillnad från tidigare har egna intressen i att sociala företag utvecklas varför det nu prioriteras högre.

Vi ser oss själva som en viktig aktör i detta arbete delvis i samverkan med andra aktörer.

I dagsläget hoppas vi mycket avseende ett annat socialfonds projekt "Sigrid" vars underlag till ansökan vi medverkat kring. En annan viktig aktör i sammanhanget är Karlstad universitet vilka visat ökt intresse i samband med processutvärdering av detta projekt.

Vi tror oss vidare kunna dela med oss av erfarenheter i olika konferens sammanhang inte minst kopplat till ESF-rådets konferenser. Vi är "öppna" att på er förfrågan medverka i olika sammanhang i syfte att sprida resultat från detta projekt.

I ett större sammanhang (nationellt) finns andra möjligheter till förändringar. Regelverk i form av regleringsbrev (Af och Fsk) liksom nationella handlingsprogram etc för framväxt av sociala företag finns redan. Problemet idag kopplat till olika nationella beslut är att berörda organisationer och myndigheter har dels stora svårigheter att "ta till sig" dessa direktiv, dels svårigheter att sprida informationen i egna organisationen. Problematiken som vi tolkar det ligger i väsentlig grad kopplat till dels okunskaper gällande sociala företags specifika förutsättningar samt olika organisationers/myndigheters oförmåga att samverka utifrån de faktiska möjligheter regleringsbrev etc medger. Som vi bedömer den nationella arenan vore det visserligen positivt med flera politiskt beslutade åtgärder i form av t.ex. "kooperativlön" istället för olika former av försörjningstöd,

riskkapital riktat till sociala företag etc. Dock bedömer vi att än mera positiva insatser handlar om kompetensutveckling och tydlighet utifrån idag redan beslutade åtgärder/styrdokument etc.

Exempelvis skulle man inom ramarna för socialfundsprojektet Sigrid, vara de viktigaste samhällspartners redan ingår kunna samordna kompetenser och i relativ storskalig form verka för att utveckla en gemensam handlingsplan avseende såväl kompetensutbildning i de egna organisationerna som faktiska anvisningar kopplat till arbetsintegrerande sociala företags framväxt och utveckling.

10. Extern utvärdering

Redogör för hur den externa utvärderaren (om det är aktuellt) konkret bidragit i projektarbetet. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

Extern utvärderare har Karlstad universitet, Cerut (Centrum för regional utveckling) varit. Utvärderingen har varit i form av en processutvärdering där Cerut har haft ambition att ha en ansvarig person samt en utförare av uppdraget. Olyckligtvis har denne utförare bytts ut vid tre tillfällen. Detta har bl.a. inneburit extra arbete avseende kunskapsöverföring men också förluster i relation till aktivitetsgruppernas förtroende. Detta resulterade i att vi som beställande organisation vidtalade ansvarig person varefter också ansvarig person byttes ut. Därefter har vi haft en god kontinuitet i processutvärderingen och det som tidigare "gått förlorat" är åter upparbetat. Också kommunikationen har sedermera varit god där flera avstämningsmöten etc arrangerats.

Vi kan inte hävda att processutvärderingen i form av just process haft någon betydande betydelse i projektets genomförande. Dock har vi idag en slutprodukt (dokumentation) som belyser projektets framgångsfaktorer liksom olika hinder och olika händelser på ett rättvisande sätt. Vi bedömer att vi framledes kommer ha stor nytta av utvärderingen ur flera perspektiv och kommer efter projektets avslutande tillse att denna sprids. Vi kommer vidare i samverkan med Karlstad universitet/Cerut arrangera ett seminarium (22 september 2011) kopplat till resultat av utvärdering och slutredovisning av projektet.

Noterbart är vidare att intresset inom Cerut ökat avsevärt avseende sociala företag under arbetets gång vilket bland annat resulterat i att de i egna nyhetsbladet speglat sociala företags förutsättningar samt att tillförordnad rektor visat intresse avseende att kunna erbjuda information riktat till studenter avseende socialt företagande.

11. Egenutvärdering

Redogör för hur ni själva arbetat med att utvärdera ert arbete. Vilket stöd har det varit för projektledningen och hela projektet?

Vår egenutvärdering har utgått från frågeformulär i samband med avslutning av Fas I och Fas III. De ställda frågorna diskuterades i styrgruppen men kompletterades på intiaiv från ESF rådet med ytterligare två frågor. Resultat av utvärderingar framgår dels i enskilda aktivitetsgrupper, dels sammantaget i tidigare inlämnade projektdokumentationer.

Nedan sammanfattas svar från utvärdering i procentsatser.

FAS I

87% ansåg att utbildningen/processens kvalitet var bra eller mycket bra, 11% att det var vareken bra eller dåligt och 2% att det var dåligt.

95% ansåg att utbildarna var bra eller mycket bra på att leda utbildningen/processen, 4% att det var varken bra eller dåligt medans 1% ansåg det vara dåligt.

63% ansåg att kvaliteten på veckomötena var bra eller mycket bra, 32% att det var varken bra eller dåligt och 5% att det var dåligt.

59% ansåg att den egna insatsen var bra eller mycket bra, 36% att den var varken bra eller dålig och 5% att den var dålig.

På frågan om att bedöma utbildningsprocessen kopplat till gruppens utveckling (grupputveckling) svarade 74% att den var bra eller mycket bra, 22% att det var varken bra eller dåligt medans 4% ansåg den dålig.

Avseende den personliga utvecklingen kopplat till utbildningsprocessen ansåg 66% att den var bra eller mycket bra, 31% att den var varken bra eller dålig samt 3% att den var dålig.

FAS III

100% ansåg utbildningen/processens kvalitet som bra eller mycket bra.

100% ansåg att utbildarnas sätt att leda utbildningen/processen som bra eller mycket bra.

93% ansåg att kvaliteten på veckomötena var bra eller mycket bra, 7% ansåg att det var varken bra eller dåligt.

93% ansåg att den egna insatsen var bra eller mycket bra, 7% att en var varken bra eller dålig.

93% ansåg utbildningsprocessens kopplat till gruppens utveckling (grupputveckling) som bra eller mycket bra, medans 7% ansåg att den var varken bra eller dålig.

93% ansåg att egna personliga utvecklingen kopplat till utbildningsprocessen var bra eller mycket bra, 7% att den var varken bra eller dålig.

12. Kommentarer och tips

Vilka tips skulle Du vilja delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Vår bedömning är att man i projekten måste skapa miljöer vari människor kan utvecklas dels i den riktning man önskar, bli det man vill bli, dels göra det utifrån 100% av egna förmågan.

Vidare behövs en fungerande ”verktyglåda”, en metod vilken deltagarna har förtroende för. I vårt fall utgick vi ifrån den kooperativa idén som metod, vilken visat sig fungera sedan tidigt 1800 tal som modell för människor att förändra sin livssituation. Genom att koppla samman metod och modern empowerment teori, visa på att den fungerat såväl historiskt men också i nutid kopplat till människor i liknande situationer skapas en kreativitet vilken sedan måste övergå i egenansvar.

Vi tror att andra organisationer kan bygga andra positiva projekt/verksamheter utifrån egna specialkompetenser men att man samtidigt måste beakta de enskilda deltagarnas egna drivkrafter, m.a.o. sammanföra egna organisationens speciella kompetens med deltagares egna drivkrafter och skapa en process i detta ”rum”.

Vår erfarenhet vilken omnäms ovan avseende omgivningens oförmåga att se och därmed ha tilltro till individers förändring och vilja att förändra tidigare livssituation är ett problem.

Ovan nämns tankar på hur man måhända kan verka för attitydförändringar men detta är ett område att beakta i samband med start. Traditionell information i tal och skrift är allt för tidskrävande då detta måste ske i omfattande grad och vid upprepande tillfällen varför den metodiken kostnatsmässigt kan uteslutas.

Man måste snarare arbeta för att implantera koncepten i nyckelorganisationer med ambition att de ska bli självgående, egen intresse etc. vilket inte är en lätt uppgift.

13. Kontaktpersoner

Vilka personer kan den som är intresserad av ytterligare information kontakta?

Leif Tyrén
Anna Tyrén

Underskrift projektansvarig (projektledare)

Datum	Namnteckning	Namnförtydligande
-------	--------------	-------------------

E-posta dessutom dokumentet till projektets ansvariga handläggare på Svenska ESF-rådet.

Kom ihåg att även fylla i projektets sista lägesrapport för att stöd ska kunna betalas ut.